

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia XIV (2016)

ISSN 2081-1861

DOI 10.24917/20811861.14.28

SPRAWOZDANIA

Sprawozdanie z Piątej Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Książka, biblioteka, informacja – między podziałami a wspólnotą” (Kielce, 25–26 kwietnia 2016 roku)

W dniach 25–26 kwietnia 2016 roku w Instytucie Dziennikarstwa i Informacji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach odbyła się Piąta Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Książka, biblioteka, informacja – między podziałami a wspólnotą”¹. Wydarzenie, w którym udział wzięli przedstawiciele 33 instytucji nauki i kultury, zostało objęte patronatem JM Rektora UJK prof. zw. dr hab. Jacka Semaniaka oraz Prezydenta Miasta Kielce Wojciecha Lubawskiego.

W skład Rady Programowej konferencji, której przewodniczyła dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk, prof. UJK (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), weszli: prof. dr hab. Irena Socha (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski), prof. zw. dr hab. Hanna Tadeusiewicz (Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Łódzki), dr hab. Maria Konopka, prof. UP (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), prof. dr hab. Dariusz Kuźmina (Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych, Uniwersytet Warszawski), dr hab. Bogumiła Staniów, prof. UW (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Wrocławski), dr hab. Anna GrUCA (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Jagielloński), prof. zw. dr hab. Danuta Hombek (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), dr hab. Jolanta Dzieniakowska, prof. UJK (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) oraz dr hab. Oleg Leszczak, prof. UJK (Instytut Filologii Obcych, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach). Nad organizacją czuwał zespół w składzie: dr hab. Jolanta Dzieniakowska, prof. UJK (koordynator konferencji), dr hab. Monika Olczak-Kardas (sekretarz naukowy), dr Aleksandra Lubczyńska, dr Adam Jachimczyk oraz mgr Ewa Wilczkowska (sekretarz administracyjny). Obrady miały miejsce w nowoczesnym budynku Campusu Uniwersyteckiego – Centrum Języków Obcych.

Uroczystego rozpoczęcia konferencji dokonali Dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Informacji UJK – dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk, prof. UJK oraz Rektor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach prof. zw. dr hab. Jacek Semaniak. W sesji plenarnej, prowadzonej przez prof. zw. dr hab. Danutę Hombek, uczestnicy

¹ Poprzednie edycje odbyły się w latach: 2006, 2010, 2012, 2014.

wysłuchali czterech referatów: dr hab. Ewy Andrysiak, prof. UŁ (Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Łódzki) – *Kaliskie edycje druków lwowskich. Przyczynek do kontaktów edytorskich w Polsce międzywojennej*, doc. Olgi Antonyk (Ukraińska Akademia Druku, Lwów) – *Współczesne ukraińskie księgoznawstwo: tradycje, wyzwania, dyskusje*, dr hab. Magdaleny Przybysz-Stawskiej (Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Łódzki) – *Między podziałami a wspólnotą: przypadek tygodnika „Do Rzeczy” (2013–2015)*, oraz dr hab. Bogumiły Staniów, prof. UW – *Czytelnictwo książek popularnonaukowych w Polsce po roku 1939 (w świetle badań)*. Kolejne obrady w pierwszym dniu odbywały się w trzech sekcjach: *Biblioteki, Prasa, Książka*.

Sekcji pierwszej przewodniczyli: prof. zw. dr hab. Hanna Tadeusiewicz (pierwsza część) oraz dr hab. Artur Jazdon (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu) (druga część). Obrady rozpoczęła referat mgr Katarzyny Seroki (Instytut Informatyki i Studiów Bibliologicznych, Uniwersytet Warszawski) – *Biblioteka Polska w Paryżu (1838–1871) – wizerunek książki na łamach prasy emigracyjnej*, do którego nawiązywało wystąpienie drugie – dr hab. Swiętłany Krawczenki (Instytut Filologii i Dziennikarstwa Wschodnioeuropejskiego Narodowego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki, Łuck) zatytułowane *Biblioteka jako ośrodek komunikacji kulturowej i konsolidacji na obczyźnie: Polska Biblioteka w Paryżu, Ukraińska Biblioteka imienia Symona Petlury*. Z kolei dr Marta Pękalska (Zakład Narodowy im. Ossolińskich) poprzez temat *Franciszek Paścizkowski (1905–1970) – historyk teatru, bibliotekarz, po prostu ossolińczyk* przedstawiła wycinek dziejów Ossolineum, a dr Magdalena Kwiatkowska (Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Łódzki) omówiła zagadnienie *Bibliotekarze polscy na forum międzynarodowym w latach 1989–2015*. W drugiej części panelu referenci skupili się na współczesnych działaniach bibliotek, przedstawiając kolejno tematy: *Zarządzanie kapitałem społecznym jako wyzwanie dla bibliotek* – dr Małgorzata Kowalska (Instytut Informatyki Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Informacja regionalna w bibliotekach – instytucje, oferta, problemy na przykładzie województwa łódzkiego* – dr Zbigniew Gruszka (Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Łódzki), *Nie rzucim ziemi skąd nasz ród... czyli rola bibliotek publicznych w budowaniu i umacnianiu tożsamości lokalnej w kontekście globalizacji* – dr Małgorzata Całka (Biblioteka Uczelniana, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu), *Biblioteki mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce. Rozpoznanie wstępne* – dr hab. Zdzisław Gębołyś, prof. UKW (Katedra Informatyki Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy).

W sekcji drugiej, poświęconej prasie, a prowadzonej przez dr hab. Ewę Andrysiak, prof. UŁ (część pierwsza), oraz dr hab. Krzysztofa Walczaka, prof. UW (Instytut Informatyki Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Wrocławski) (część druga), przedstawiono wyniki badań nad *Tematyką medyczną w czasopiśmie rosyjskich przełomu XVIII i XIX wieku* – dr hab. Magdalena Dąbrowska, prof. UW (Instytut Ruscystyki, Uniwersytet Warszawski), *Życiem codzienny guberni kaliskiej na łamach „Kaliśskich Gubernskich Wedomostej”* – dr hab. Krzysztof Walczak, prof. UW, *Działalnością kulturalno-oświatową Górnoślązaków w świetle czasopisma „Głosy z nad Odry”* – dr Bogumiła Warząchowska (Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach), czasopismami dla nauczycieli: *O czasopiśmie dla nauczycieli według kwartalnika „Szkoła Powszechna” (1920–1928)* – dr hab. Jolanta Dzieniakowska,

prof. UJK. W drugiej części obrad zebrani wysłuchali wystąpień dotyczących: *Stanu badań nad „Gazetą Kielecką” (1870–1939)* – mgr. Alberta Lewandowskiego (Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych w Kielcach, Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Kielcach), *Tarnowskich czasopism mniejszości żydowskiej i ich roli w życiu społeczno-kulturalnym miasta w latach 1919–1939* – mgr Iwony Gleisner (Gminna Biblioteka Publiczna im. Władysława Stanisława Reymonta w Wierzchosławicach), *Szkolnictwa specjalnego poza granicami Polski na łamach czasopisma „Szkoła Specjalna” (1924–1939)* – mgr Katarzyny Iwańskiej oraz *Problematyki okupacyjnej i wizji powojennej Polski w „Dzienniku Polskim” (1940–1945) – piśmie konspiracyjnym Stronnictwa Demokratycznego* – dr Ewy Fogelzang-Adler (Instytut Politologii, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie).

Prezentacji kolejnej grupy referatów, poświęconych książce, przewodniczyły dr hab. Bogumiła Staniów, prof. UW (część pierwsza) oraz dr hab. Anna Gruca (część druga). Wystąpienia w części pierwszej dotyczyły historycznych aspektów wyglądu i funkcjonowania książki, a przedstawione zostały przez dr hab. Zdzisława Kropidłowskiego, prof. UKW (Katedra Informacji Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) – *Tłoczenia w księgach rękopiśmiennych cechów gdańskich*, dr hab. Jacka Rodzenia (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) – *Funkcje ilustracji naukowej w pierwszych polskich podręcznikach fizyki (XVIII wiek)*, dr hab. Annę Grucę – *„Nowa Biblioteka Uniwersalna” (1888–1908) na tle wydawnictw seryjnych Galicji*, oraz dr hab. Monikę Olczak-Kardas – *Katalog czy poradnik? Analiza zawartości katalogu Poradni Bibliotecznej Warszawskiego Koła ZBP w aspekcie przydatności dla bibliotek*. W części drugiej wysłuchano prelekcji dotyczących książki w drugiej połowie wieku XX oraz współczesnej. Kolejno wygłosili je: dr hab. Piotr Nowak, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) – *Druga cenzura wobec życia literackiego w PRL*, dr hab. Adrian Uljasz, prof. UR (Instytut Historii, Uniwersytet Rzeszowski) – *Reporterzy z PRL na Dalekim Wschodzie. Paweł Jasienica i Arkady Fiedler*, dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk, prof. UJK – *Książka, która otworzyła puszkę Pandory w polskim Londynie w XXI wieku*, oraz dr Andrzej Buck (Wojewódzka i Miejska Biblioteka im. C. Norwida w Zielonej Górze) – *Biblioteka. Literatura. Teatr. Nowy model kształtowania kultury literackiej*.

W trakcie poobiedniej przerwy zainteresowane osoby miały możliwość zwiedzenia budynku nowej biblioteki uniwersyteckiej, a pierwszy dzień obrad zakończył się koncertem w gościnnych murach Antykwariatu Naukowego im. Andrzeja Metzgera oraz uroczystą kolacją.

Obrady w dniu drugim podzielone zostały na cztery sekcje. Pierwszej, poświęconej bibliotekom, przewodniczył dr hab. Zdzisław Gębołyś, prof. UKW. Referenci skupili się na zagadnieniach związanych ze zbiorami bibliotecznymi: wystąpienie mgr Agnieszki Kowalczyk i mgr Alicji Potockiej (Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej) – *Gromadzenie oraz zarządzanie zbiorami zwartymi w wersji papierowej i elektronicznej w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej*; usługami informacyjnymi: referat dr inż. Mariusza Jarockiego (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) – *Nowa jakość usług informacyjnych wdrażanych przez biblioteki polskich szkół wyższych jako możliwość zwiększenia ich efektywności w środowisku lokalnym i globalnym*; komunikacją: dr Katarzyna Domańska (Katedra Informacji Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Kazimierza

Wielkiego w Bydgoszczy) – *Public Relations w bibliotece naukowej*; efektywnością działań bibliotek: mgr Jolanta Sobielga (Biblioteka Główna Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach) – *Badanie efektywności w bibliotekach polskich na podstawie doświadczeń Biblioteki Politechniki Świętokrzyskiej*.

Kolejnej sekcji, skupionej wokół zagadnień prasy, przewodniczyła dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk, prof. UJK, a uczestnicy mieli możliwość wysłuchania czterech referatów: mgr Marii Kycler (Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach) – *„Paideia. Międzynarodowy rocznik pedagogiczny” jako forum wymiany myśli na temat problemów wychowania i badań edukacyjnych*, dr hab. Zbigniewa Anculewicz, prof. UWM (Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) – *„Krytyka. Kwartalnik Polityczny” jako niezależna instytucja życia intelektualnego Polski Ludowej w latach 1978–1989*, dr Sylwii Bielawskiej (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu) – *„Kronika Wałbrzyska” (1979–1999) jako źródło wiedzy o regionie*, dr Olgi Dąbrowskiej-Cendrowskiej (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) – *Magazyny rozrywkowo-plotkarskie na polskim rynku prasowym – rozwój czy kryzys?*.

Dr hab. Zdzisław Kropidłowski, prof. UKW oraz dr hab. Maria Konopka prof. UP przewodniczyli obradom poświęconym ruchowi wydawniczemu oraz księgarstwu. W części pierwszej zaprezentowano cztery tematy: *Reglamentacja czytania w Cesarstwie Rosyjskim (XIX – początek XX w.)* – dr doc. Oksana Karlina (Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki, Łuck), *Krakowskie kalendarze dla ludu przełomu XIX i XX w. Wybrana problematyka* – dr Aleksandra Lubczyńska (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Z historii żydowskiego drukarstwa i księgarstwa w Nowym Sączu na przełomie XIX i XX wieku* – dr Małgorzata Mirek, *Ruch wydawniczy w Poznaniu w latach 1915–1918* – dr hab. Artur Jazdon, mgr Krystyna Jazdon (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu). Po przerwie wyniki swoich badań zaprezentowali: dr hab. Larysa Golovata (Lwowska Narodowa Biblioteka Naukowa Ukrainy im. V. Stefanyka) – *Wizje Europy w wydawnictwach ukraińskiej emigracji w drugiej połowie lat 40. XX w.*, dr hab. Wanda A. Ciszewska (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) – *Kolportaż zakładowy i instrukcje „Domu Książki” z lat 1950–1951*, wykł. nadzw. Nadia Zubko (Ukraińska Akademia Druku, Lwów) – *Podstawowe etapy i specyfika rynku książek edukacyjnych na Ukrainie w latach niepodległości (na przykładzie podręczników szkolnych z chemii)*, dr Kazimierz Adamczyk (Biblioteka Główna Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) – *Wydawnictwa wybranych bibliotek Bydgoszczy II połowy XX i początków XXI wieku*.

Ostatniej grupie wystąpień, dotyczącej informacji i cyfryzacji, przewodniczyli dr hab. Piotr Nowak, prof. UAM oraz dr hab. Oleg Leszczak, prof. UJK. Rozważania rozpoczęła dr hab. Renata Piasecka-Strzelec (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), przedstawiając referat pt. *Współczesny rynek agencji informacyjnych w Polsce. Nowe zjawiska, wyzwania, zagrożenia*. Kolejni uczestnicy zaprezentowali następujące tematy: dr Adam Jachimczyk (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) – *Wybrane aspekty udostępniania danych badawczych w Internecie przez polskie placówki naukowe*, dr Krzysztof Wasilewski (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim) – *Co biblioteki cyfrowe mogą*

zaoferować prasoznawcom?, dr Iurii Zavadskyi (Wydawnictwo „Krok” Tarnopol, Ukraina) – *Granica sieci: ukraińskie podłoże dla sieciowej literatury*, dr Agnieszka Fluda-Krokos (Instytut Nauk o Informacji, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) – *Ekslibris w przestrzeni cyfrowej*. Po przerwie dr Natalia Pamuła-Cieślak (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) omówiła *Zastosowanie metody okulograficznej do badań interfejsów wyszukiwawczych w świetle piśmiennictwa naukowego*, dr hab. Oleg Leszczak, prof. UJK przedstawił zagadnienie *Znać i wiedzieć: problem typologizacji informacji w aspekcie kognitywnym i lingwosemiotycznym*, a mgr Arkadiusz Matachowski (studia doktoranckie, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) skupił się nad biblionimami – *Tytuł książki jako specyficzna nazwa własna – biblionim. Biblioteczne i pozabiblioteczne użycie biblionimów*. Obrady zakończyło wystąpienie mgr. Jarosława Czarnoty (studia doktoranckie, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) na temat *Przejawy wolitywnych aktów jako środków wyrażania informacji podmiotowych*.

W trakcie bardzo bogatych, dwudniowych obrad, w których udział wzięło kilkadziesiąt osób, wygłoszono 53 referaty o szerokim spektrum tematów związanych z książką, prasą, biblioteką i informacją, ukazując bogactwo podejmowanych z różnych perspektyw (m.in. bibliologicznej, politologicznej, filologicznej, historycznej i dziennikarskiej) badań. Pozostaje wyrazić nadzieję na kolejne równie owocne, jak ta piąta, jubileuszowa konferencja, wydarzenia, gromadzące tak liczną kadrę nauki i kultury.

Agnieszka Fluda-Krokos